

СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
TRIBUNAL DE JUSTICIA DE LA UNIÓN EUROPEA
SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÉ UNIE
DEN EUROPÆISKE UNIONS DOMSTOL
GERICHTSHOF DER EUROPÄISCHEN UNION
EUROOPA LIIDU KOHUS
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN UNION
COUR DE JUSTICE DE L'UNION EUROPÉENNE
CÚIRT BHREITHIÚNAIS AN AONTAIS EORPAIGH
SUD EUROPSKE UNĚJE
CORTE DI GIUSTIZIA DELL'UNIONE EUROPEA

LUXEMBOURG

EIROPAS SAVIENĪBAS TIESA
EUROPOS SĄJUNGOS TEISINGUMO TEISMAS
AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA
IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA TAL-UNJONI EWROPEA
HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE
TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ
TRIBUNAL DE JUSTIÇA DA UNIÃO EUROPEIA
CURTEA DE JUSTIȚIE A UNIUNII EUROPENE
SÚDNY DVOR EURÓPSKEJ ÚNIE
SODIŠČE EVROPSKE UNIJE
EUROOPAN UNIONIN TUOMIOISTUIN
EUROPEISKA UNIONENS DOMSTOL

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
M. SZPUNAR
fremsat den 12. september 2024 ¹

Sag C-573/22

**A,
B,
Foreningen C
mod
Skatteministeriet**

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Østre Landsret (Danmark))

»Præjudiciel forelæggelse – det fælles merværdiafgiftssystem (moms) – direktiv 2006/112/EF – artikel 370 og bilag X, del A, nr. 2) – undtagelse – anvendelsesområde – offentlige radio- og fjernsynsforetagenders virksomhed, der finansieres af en obligatorisk afgift, der pålægge indehavere af radio- og fjernsynsapparater«

¹ – Originalsprog: polsk.

Indledning

1. Den danske radio- og TV-licens nåede at gælde i næsten 100 år. Den blev indført i 1926 som radiolicens og blev efter mange ændringer afskaffet i 2022 under navnet medielicens.
2. Licensen er dog stadig kontroversiel ser ud fra mindst ét synspunkt, nemlig spørgsmålet om, hvorvidt det var lovligt, at den blev pålagt merværdiafgift (herefter »moms«). Siden denne afgift blev indført i Danmark i 1967, er de beløb, der er betalt for radio- og fjernsynslicens, blevet pålagt moms.
3. Ud fra et EU-retligt synspunkt var dette begrundet med henvisning til en undtagelse fra de generelle momsregler, nemlig den undtagelse, som Domstolen tog stilling til i den sag, der gav anledning til GIS-dommen². I den foreliggende sag er der imidlertid opstået det spørgsmål, om konklusionerne i den nævnte dom – i betragtning af de ændringer, som den danske radio- og fjernsynslicens undergik i sin levetid – fuldt ud finder anvendelse på denne licens. Disse ændringer betyder, at det ikke er muligt at overføre konklusionerne i den nævnte dom direkte, og at visse præciseringer med hensyn til dens virkninger under omstændighederne i den foreliggende sag vil være nødvendige.

Retsforskrifter

EU-retten

4. Artikel 2, stk. 1, litra c), i Rådets direktiv 2006/112/EF af 28. november 2006 om det fælles merværdiafgiftssystem³ bestemmer:

»Følgende transaktioner er momspligtige:

[...]

- c) levering af ydelser, som mod vederlag foretages på en medlemsstats område af en afgiftspligtig person, der handler i denne egenskab.«

5. Dette direktivs artikel 132, stk. 1, litra q), bestemmer:

»Medlemsstaterne fritager følgende transaktioner:

[...]

- q) offentlige radio- og fjernsynsforetagenders ikke-kommercielle virksomhed.«

6. Samme direktivs artikel 370 fastsætter:

² – Dom af 26.10.2023 (C-249/22, herefter »GIS-dommen«, EU:C:2023:813).

³ – EUT 2006, L 347, s. 1.

»De medlemsstater, som pr. 1. januar 1978 lagde afgift på de transaktioner, som er anført i bilag X, del A, kan fortsætte med at gøre det.«

7. Endelig oplister bilag X til direktiv 2006/112 i del A med titlen »Transaktioner, som medlemsstaterne kan fortsætte med at lægge afgift på« i nr. 2) »[o]ffentlige radio- og fjernsynsforetagenders ikke-kommercielle virksomhed«.

Dansk ret

8. Radiolicensen blev indført i dansk ret i 1926, og blev til radio- og TV-licens i 1951. I henhold til lov nr. 421 om radio- og fjernsynsvirksomhed af 15. juni 1973 blev den omtalt som »afgift for benyttelsen af radiofoni- og fjernsynsmodtagere«.

9. På grundlag af lov om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed af 27. december 1996 kunne indtægterne fra denne afgift ikke alene finansiere de offentlige radio- og fjernsynsstationers virksomhed, men også »eventuelle andre medierelaterede formål«.

10. Ved en yderligere ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed af 20. december 2006 blev TV-licensen omdøbt til »medielicens«, som blev opkrævet for ethvert apparat, som »kan modtage og gengive billedprogrammer eller -tjenester, der er udsendt til almenheden«.

11. Licensen blev gradvist afskaffet fra 2013, indtil den blev endeligt afskaffet den 1. januar 2022 ved lov om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed af 18. december 2018.

De faktiske omstændigheder, retsforhandlingerne og de præjudicielle spørgsmål

12. A, B (fysiske personer) og Foreningen C (gruppe af fysiske personer, der har anlagt et gruppesøgsmål) har anlagt sag ved den forelæggende ret mod Skatteministeriet (Danmark) med påstand om tilbagebetaling af den opkrævede moms af medielicensen, som de har betalt i perioden 2007-2017. Disse søgsmål er for det første baseret på en påstand om, at eftersom medielicensen ikke udgør en modydelse for en levering af tjenesteydelser mod vederlag som omhandlet i artikel 2, stk. 1, litra c), i direktiv 2006/112, er momsen på denne afgift opkrævet i strid med direktivet og skal tilbagebetales. Sagsøgerne i hovedsagen har subsidiært gjort gældende, at selv hvis opkrævningen af moms på en medielicens skulle anses for principielt lovlig i henhold til artikel 370 i direktiv 2006/112, sammenholdt med direktivets bilag X, del A, nr. 2), bevirker ændringerne i reguleringen af denne licens, der er sket efter den 1. januar 1978, grundlæggende en ændring af licensens karakter, hvilket gør det umuligt at påberåbe sig standstill-klausulen, der er indeholdt i denne bestemmelse.

13. Den forelæggende ret finder det ubestridt, at medielicensen ikke udgør modydelsen for en levering af tjenesteydelser mod vederlag som omhandlet i artikel 2, stk. 1, litra c), i direktiv 2006/112, i overensstemmelse med de konklusioner, der kan drages af Český rozhlas-dommen⁴. Denne ret er dog i tvivl om, hvorvidt direktivets artikel 370 finder anvendelse.

14. På denne baggrund har Østre Landsret (Danmark) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 370, jf. bilag X, del A, nr. 2[)], i [direktiv 2006/112] fortolkes således, at bestemmelsen giver de omfattede medlemsstater mulighed for at lægge moms på en lovpligtig medielicens til finansiering af offentlige radio- og fjernsynsforetagenders ikke-kommercielle virksomhed, uanset at der ikke foreligger »levering af tjenesteydelser mod vederlag« som omhandlet i direktivets artikel 2, stk. 1?

Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende, anmodes Domstolen om at besvare følgende præjudicielle spørgsmål:

2) Skal artikel 370, jf. bilag X, del A, nr. 2[)], i [direktiv 2006/112] fortolkes således, at en medlemsstats mulighed for at lægge moms på en lovpligtig medielicens som omhandlet i [det første] spørgsmål kan opretholdes, hvis medlemsstaten efter ikrafttrædelsen den 1. januar 1978 [Rådets sjette direktiv af 17.5.1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter – Det fælles merværdiafgiftssystem: ensartet beregningsgrundlag⁵] har ændret licensordningen fra at opkræve licens ved besiddelse af radio- og fjernsynsapparater til at opkræve licens ved besiddelse af ethvert apparat, der kan modtage billedprogrammer og -tjenester direkte, herunder også smartphones, computere mv.?

3) Skal artikel 370, jf. bilag X, del A, nr. 2[)], i [direktiv 2006/112] fortolkes således, at en medlemsstats mulighed for at lægge moms på en lovpligtig medielicens som omhandlet i [det første] spørgsmål kan opretholdes, hvis medlemsstaten efter ikrafttrædelsen den 1. januar 1978 [direktiv 77/388] har ændret licensordningen, så en mindre del af licensmidlerne efter kulturministerens bestemmelse anvendes til at finansiere (i) radio- og fjernsynsforetagender, der modtager offentlige tilskud, men ikke selv er offentlige, og (ii) medie- og filmforetagender, der bidrager til, men ikke selv driver radio- og fjernsynsvirksomhed?»

15. Anmodningen om præjudiciel afgørelse indgik til Domstolen den 26. august 2022. Parterne i hovedsagen, den danske og den franske regering samt

⁴ – Dom af 22.6.2016 (C-11/15, EU:C:2016:470).

⁵ – EFT 1977, L 145, s. 1.

Europa-Kommissionen har indgivet skriftlige indlæg. De samme parter deltog i retsmødet, der blev afholdt den 14. marts 2024.

16. Den 26. oktober 2023 afsagde Domstolen GIS-dommen.

Bedømmelse

17. I den foreliggende sag har den forelæggende ret forelagt Domstolen tre præjudicielle spørgsmål.

18. Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 370 i direktiv 2006/112, sammenholdt med direktivets bilag X, del A, nr. 2), skal fortolkes således, at det er tilladt at opkræve moms af en afgift, der har til formål at finansiere offentlige radio- og fjernsynsforetagenders virksomhed, såsom den danske medielicens, selv om denne afgift ikke udgør vederlag for levering af tjenesteydelser mod vederlag som omhandlet i direktivets artikel 2, stk. 1, litra c).

19. Svaret på dette spørgsmål følger efter min opfattelse direkte af GIS-dommen. Denne dom vedrørte ganske vist artikel 378, stk. 1, i direktiv 2006/112. Denne bestemmelse indførte imidlertid en undtagelse for Østrig, der i det væsentlige er identisk med den, der er indeholdt i direktivets artikel 370, hvilken artikel gælder for lande, der blev medlemmer af Det Europæiske Fællesskab før den 1. januar 1978. Denne artikel 378 i dette direktiv vedrører i denne henseende den virksomhed, der er omhandlet i direktivets bilag X, del A, nr. 2), og dermed den samme type virksomhed som den, der er omhandlet i den foreliggende sag. Desuden er den danske medielicens en afgift af samme type, som den afgift, der henvises til i domskonklusionen i GIS-dommen. Den fortolkning af artikel 378 i direktiv 2006/112, sammenholdt med direktivets bilag X, del A, nr. 2), der blev anlagt i denne dom, kan derfor anvendes direkte ved besvarelsen af det første spørgsmål, der er forelagt i den foreliggende sag.

20. I lyset af ovenstående og i overensstemmelse med Domstolens ønsker vil jeg begrænse overvejelserne i dette forslag til afgørelse og mit forslag til besvarelsen til de to resterende præjudicielle spørgsmål.

Det andet præjudicielle spørgsmål

21. Med sit andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 370 i direktiv 2006/112, sammenholdt med direktivets bilag X, del A, nr. 2), skal fortolkes således, at den finder anvendelse på pålæggelse af moms af offentlige radio- og fjernsynsforetagenders virksomhed, der finansieres ved en lovpligtig afgift, som opkræves af indehavere af apparater til modtagelse af programmer, der udsendes af disse foretagender, når reguleringen af afgiften er blevet ændret efter den 1. januar 1978, således at den ikke kun opkræves ved ejerskab af et radio- eller fjernsynsapparat, som det oprindeligt var tilfældet, men også på ethvert andet apparat, der kan modtage disse programmer, såsom

smartphones, computere osv., hvilket potentielt udvider kredsen af dem, der er forpligtet til at betale den.

22. Efter min opfattelse bør dette spørgsmål besvares bekræftende.

23. Som det fremgår af GIS-dommen, giver denne bestemmelse i direktiv 2006/112 de deri nævnte medlemsstater, herunder Danmark⁶, tilladelse til at opretholde den ordning for at pålægge moms på offentlig radio- og fjernsynsvirksomhed, der eksisterede den 1. januar 1978, idet betingelserne for en sådan afgiftspålæggelse i alt væsentligt skal forblive uændrede⁷. Dette er imidlertid ikke til hinder for, at der i dette afgiftssystem indføres ændringer, der begrænser sig til at tage hensyn til den teknologiske innovation, der har fundet sted i mellemtiden, uden at ændre den udløsende begivenhed for forpligtelsen til at betale afgiften⁸.

24. Disse principper udspringer af Domstolens praksis, ifølge hvilken medlemsstaterne, når de anvender standstill-klausulerne i direktiv 2006/112⁹, ikke har ret til at udvide anvendelsesområdet for undtagelser fra de generelle regler i det fælles momssystem, men kan tilpasse deres nationale lovgivning til nye omstændigheder¹⁰.

25. Den ændring af den danske lovgivning om medielicens, som er nævnt i forbindelse med undersøgelsen af det andet præjudicielle spørgsmål, bestod i at udvide betalingspligten for denne licens, som oprindeligt kun vedrørte indehavere af radio- og fjernsynsapparater, til at omfatte indehavere af andre apparater, der kan anvendes til modtagelse af radio- eller fjernsynsprogrammer, såsom computere, smartphones osv. Denne ændring var knyttet til den teknologiske innovation, som gjorde det muligt at modtage radio- og fjernsynsudsendelser ved hjælp af andre apparater end de modtagerapparater, der var særligt konstrueret til dette formål.

26. Ændringen udvidede imidlertid ikke anvendelsesområdet for den undtagelse, der er fastsat i artikel 370 i direktiv 2006/112, sammenholdt med direktivets bilag X, del A, nr. 2). Denne bestemmelse tillader fortsat at pålægge moms af offentlige radio- og fjernsynsforetagenders virksomhed. I et system som det danske sker denne afgiftspålæggelse ved opkrævning af moms af en lovbestemt afgift, der har til formål at finansiere disse offentlige radio- og fjernsynsforetagenders virksomhed. Den afgift, der er omhandlet i den

⁶ – Jf. punkt 19 i dette forslag til afgørelse.

⁷ – GIS-dommen, præmis 42 og 43.

⁸ – Jf. i denne retning GIS-dommen, præmis 45 og 47.

⁹ – Eller i det forudgående direktiv 77/388.

¹⁰ – Jf. i denne retning dom af 2.5.2019, Grupa Lotos (C-225/18, EU:C:2019:349, præmis 31 og den deri nævnte retspraksis), og GIS-dommen, præmis 42.

foreliggende sag, dvs. medielicensen, har til formål til at finansiere offentlige radio- og fjernsynsforetagenders virksomhed uanset kredsen af afgiftspligtige personer. I forhold til de nævnte bestemmelser i direktiv 2006/112 forbliver situationen således uændret. I forhold til disse bestemmelser er det afgørende, hvordan indtægterne fra denne afgift øremærkes, og ikke deres kilde.

27. Denne konklusion ændres ikke af den omstændighed, som den forelæggende ret har henledt opmærksomheden på, nemlig at udvidelsen af kategorien af apparater, der medfører pligt til at betale medielicens, samtidig har medført en udvidelse af kredsen af afgiftspligtige personer. Artikel 370 i direktiv 2006/112 indeholder nemlig ikke noget krav om, at den faktiske størrelse af det afgiftsgrundlag, der er tilladt i henhold til denne bestemmelse, forbliver uændret.

28. Det argument, som sagsøgerne i hovedsagen og Kommissionen har fremført, om, at modtagelse af radio- og fjernsynsprogrammer i modsætning til radio- og fjernsynsmodtagere ikke er hovedfunktionen for apparater som computere eller smartphones, er heller ikke relevant.

29. I *Český rozhlas*-dommen fastslog Domstolen, at en afgift af den art, der er tale om i den foreliggende sag, ikke udgør vederlag for offentlige radio- og fjernsynsforetagenders tjenesteydelser, bl.a. fordi betalingsforpligtelsen er knyttet til indehavelsen af et bestemt apparat, uanset dets faktiske anvendelse¹¹. Derfor udgør afgiftspåleggelse på grundlag af artikel 370 i direktiv 2006/112, sammenholdt med direktivets bilag X, del A, nr. 2), ikke en harmoniseret afgiftspåleggelse, der udgør en integreret del af det fælles momssystem, men udgør en undtagelse fra dette systems anvendelsesområde¹². Lovligheden af en afgiftspåleggelse, der er baseret på dette grundlag, forudsætter således ikke, at der er nogen forbindelse mellem anvendelsen af de apparater, hvis besiddelse medfører en forpligtelse til at betale de beløb, der udgør afgiftsgrundlaget, og den afgiftspligtige virksomhed, dvs. de offentlige radio- og fjernsynsforetagenders virksomhed.

30. Henset til det ovenstående foreslår jeg, at det andet præjudicielle spørgsmål besvares med, at artikel 370 i direktiv 2006/112, sammenholdt med direktivets bilag X, del A, nr. 2), skal fortolkes således, at den finder anvendelse på påleggelsen af afgift af offentlige radio- og fjernsynsforetagenders virksomhed, der finansieres ved en lovbestemt afgift, som opkræves af indehavere af apparater, der kan modtage de programmer, som disse foretagender udsender, når reguleringen af denne afgift efter den 1. januar 1978 er blevet ændret, således at den ikke kun opkræves for besiddelse af et radio- eller fjernsynsapparat, som det oprindeligt var tilfældet, men også for ethvert andet apparat, der kan modtage disse programmer, såsom smartphones, computere mv., selv om dette potentielt udvider kredsen af personer, der er forpligtet til at betale den.

¹¹ – Dom af 22.6.2016 (C-11/15, EU:C:2016:470, præmis 26 og 28).

¹² – Jf. analogt *GIS*-dommen, præmis 51.

Det tredje præjudicielle spørgsmål

31. Med sit tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 370 i direktiv 2006/112, sammenholdt med direktivets bilag X, del A, nr. 2), skal fortolkes således, at den finder anvendelse på afgiftspålæggelse af offentlige radio- og fjernsynsforetagenders virksomhed, der finansieres ved en lovbestemt afgift, som opkræves af indehavere af apparater, der kan modtage programmer, der udsendes af disse foretagender, når reguleringen af denne afgift er blevet ændret efter den 1. januar 1978 på en sådan måde, at en mindre del af indtægterne fra denne afgift kan anvendes til at finansiere andre enheders virksomhed end offentlige radio- og fjernsynsforetagenders.

32. Ifølge oplysningerne i anmodningen om præjudiciel afgørelse blev en mindre del (ikke over 5%) af indtægterne fra medielicensen mellem 2007 og 2017 brugt til at finansiere andre enheder end offentlige radio- og fjernsynsforetagender. Dette omfattede bl.a.: en radiostation, der – selv om den er en privat enhed – udfører en offentlig medieopgave og er underlagt lignende juridiske begrænsninger som de offentlige fjernsynsstationer og overvejende finansieres af medielicensindtægter, et dansk filminstitut, hvis rolle er at yde økonomisk støtte til filmproduktion i samarbejde med de offentlige fjernsynsstationer, og en filmskole for børn og unge, der drives af en fond, hvis stiftere omfatter de offentlige fjernsynsstationer.

33. Det er på denne faktiske baggrund, at det tredje præjudicielle spørgsmål skal vurderes, da medielicensen blev endeligt afskaffet pr. 1. januar 2022, hvorfor der ikke vil være nogen mulighed for, at indtægterne herfra anvendes til andre formål end de ovenfor anførte. Der er således ikke tale om en abstrakt vurdering af de danske retsregler om medielicens, men om en vurdering af disse bestemmelser med hensyn til deres faktiske anvendelse i den i hovedsagen omhandlede periode.

34. Artikel 370 i direktiv 2006/112, sammenholdt med direktivets bilag X, del A, nr. 2), giver de deri anførte medlemsstater mulighed for at opretholde muligheden for at pålægge moms af offentlige radio- og fjernsynsforetagenders ikke-kommercielle virksomhed. Som det fremgår af tilblivelsen af denne bestemmelse, som den forelæggende ret har drøftet indgående i sin anmodning om præjudiciel afgørelse, er formålet med bestemmelsen at gøre det muligt at lægge moms på radio- og fjernsynsforetagenders virksomhed, som finansieres af en lovbestemt afgift såsom medielicens, i de medlemsstater, der før ikrafttrædelsen af direktiv 77/388 anså en sådan virksomhed for at være afgiftspligtig, selv om den ikke leveres mod vederlag.

35. Denne bestemmelse skal fortolkes i lyset af dette formål og på en sådan måde, at dens effektivitet (effet utile) sikres¹³. En sådan fortolkning kræver efter min opfattelse, at begrebet »offentlige radio- og fjernsynsforetagenders ikke-

¹³ – Jf. analogt GIS-dommen, præmis 46-49.

kommercielle virksomhed« som omhandlet i den pågældende bestemmelse i direktiv 2006/112 skal svare til den virksomhed, der finansieres af en lovbestemt afgift som f.eks. den medielicens, der er tale om i den foreliggende sag. Selve kernen i den undtagelse, der er fastsat i denne bestemmelse, er at give medlemsstaterne mulighed for at opkræve moms af en sådan afgift¹⁴.

36. Ud fra dette synspunkt blev den pågældende nationale lovgivning ikke ændret på en måde, der er i strid med formålet med artikel 370 i direktiv 2006/112, sammenholdt med direktivets bilag X, del A, nr. 2), som følge af den omstændighed, at en mindre del af indtægterne fra medielicensen blev anvendt til at finansiere dels et radio- og fjernsynsselskab, der – om end i form af en privat enhed – varetog en opgave, der svarede til public service-foretagendernes opgave, og som for størstedelens vedkommende blev finansieret af disse indtægter, dels enheder, der, selv om de ikke udøver radio- og fjernsynsvirksomhed, på anden måde deltog i opfyldelsen af radio- og fjernsynsforetagendernes public service-opgaver, og var organisatorisk og funktionelt forbundet med dem.

37. Denne fortolkning er heller ikke i strid med ordlyden af den pågældende bestemmelse i direktiv 2006/112. Denne bestemmelse tillader, at offentlige radio- og fjernsynsforetagenders virksomhed pålægges afgift, men præciserer ikke, hvilken form for virksomhed der skal være tale om. Navnlig fastsætter den ikke, at der kun skal være tale om radio- og fjernsynsforetagenders public service-opgaver, og den bruger ikke udtrykket »selskaber«, men »foretagender«. Der er derfor efter min opfattelse intet til hinder for, at andre former for virksomhed, såsom produktions- eller uddannelsesvirksomhed, er omfattet af denne bestemmelses anvendelsesområde, for så vidt som de henhører under de offentlige radio- og fjernsynsforetagenders opgaver og finansieres ved hjælp af en lovpligtig afgift såsom den i den foreliggende sag omhandlede medielicens.

38. Den nævnte bestemmelse i direktiv 2006/112 berører heller ikke de nævnte foretagenders retlige form eller ejerskabsstruktur. Som den danske regering med rette har påpeget, tillod Domstolen i relation til den analoge undtagelse i nævnte direktivs artikel 132, stk. 1, litra a), en fortolkning af begrebet »det offentlige postvæsen« baseret på den offentlige karakter af de tjenester, der leveres af disse tjenester, snarere end på deres formelle kvalifikation som offentligretlige enheder eller offentligt ejerskab¹⁵. En lignende tilgang kan efter min opfattelse anvendes i

¹⁴ – Jf. i denne retning GIS-dommen, præmis 47.

¹⁵ – Jf. dom af 16.11.2019, Winterhoff og Eisenbeis (C-4/18 og C-5/18, EU:C:2019:860, præmis 50 og den deri nævnte retspraksis). Det er rigtigt, at ordlyden af artikel 132, stk. 1, litra a), i direktiv 2006/112 i nogle sprogversioner (især engelsk eller fransk) kan antyde, at den henviser til posttjenester snarere end tjenesteudbydere. Domstolen har dog for længst præciseret (på grundlag af den relevante bestemmelse i direktiv 77/388), at dette udtryk skal forstås på en materiel måde (dom af 11.7.1985, Kommissionen mod Tyskland, 107/84, EU:C:1985:332, præmis 11). Hertil kommer, at andre sprogversioner af artikel 132, stk. 1, litra a), i nævnte direktiv, navnlig den polske (»poczta państwowa«) og den tyske (»öffentliche Posteinrichtungen«), klart angiver den offentligretlige karakter af den enhed, der er omfattet af undtagelsen, hvilket ikke forhindrede Domstolen i at anlægge en mere fleksibel fortolkning. Analogien med direktivets bilag X, del A, nr. 2), er derfor efter min mening begrundet.

den foreliggende sag, hvor en del af radio- og fjernsynsforetagendernes offentlige virksomhed, som anført af den forelæggende ret, er blevet overdraget til et privat radio- og fjernsynsselskab, men finansieret af indtægterne fra medielicensen.

39. På baggrund af det ovenstående foreslår jeg, at det tredje præjudicielle spørgsmål besvares med, at artikel 370 i direktiv 2006/112, sammenholdt med direktivets bilag X, del A, nr. 2), skal fortolkes således, at den finder anvendelse på pålæggelsen af afgift af offentlige radio- og fjernsynsforetagenders virksomhed, der finansieres ved en lovbestemt afgift, som opkræves af indehavere af apparater, der kan modtage de programmer, som disse foretagender udsender, når reguleringen af denne afgift efter den 1. januar 1978 er blevet ændret på en sådan måde, at en mindre del af afgiftsindtægterne kan anvendes til at finansiere andre enheders virksomhed end offentlige radio- og fjernsynsforetagenders.

40. Såfremt Domstolen ikke tiltræder mit forslag til besvarelse af det tredje præjudicielle spørgsmål, som jeg indrømmer er mindre åbenlyst end svaret på de to første spørgsmål, vil den eventuelle uforenelighed mellem den danske ordning med at pålægge moms af offentlige radio- og fjernsynsforetagenders virksomhed og direktiv 2006/112 efter min opfattelse kun vedrøre den moms, der er opkrævet af den del af medielicensen, der anvendt til at finansiere andre enheder end offentlige radio- og fjernsynsforetagender. For så vidt angår den øvrige del, er denne ordning fortsat i overensstemmelse med direktivet, hvilket følger af den af mig foreslåede besvarelse af det første og det andet præjudicielle spørgsmål. Det er nemlig ikke vanskeligt at beregne den del af momsen af medielicensen, som er anvendt til finansieringen af andre enheders virksomhed end de offentlige radio- og fjernsynsforetagenders. Jeg kan derfor ikke se, hvorfor en eventuel uforenelighed med direktiv 2006/112 for så vidt angår denne del af momsen skulle føre til, at hele ordningen skulle være uforenelig med direktivet.

Forslag til afgørelse

41. På baggrund af ovenstående betragtninger foreslår jeg, at Domstolen besvarer det andet og det tredje præjudicielle spørgsmål, som Østre Landsret (Danmark) har forelagt, således:

»1) Artikel 370 i Rådets direktiv 2006/112/EF af 28. november 2006 om det fælles merværdiafgiftssystem, sammenholdt med direktivets bilag X, del A, nr. 2),

skal fortolkes således, at

den finder anvendelse på pålæggelsen af afgift af offentlige radio- og fjernsynsforetagenders virksomhed, der finansieres ved en lovbestemt afgift, som opkræves af indehavere af apparater, der kan modtage de programmer, som disse foretagender udsender, når reguleringen af denne afgift efter den 1. januar 1978 er blevet ændret, således at den ikke kun opkræves for besiddelse af et radio- eller fjernsynsapparat, som det oprindeligt var

tilfældet, men også for ethvert andet apparat, der kan modtage disse programmer, såsom smartphones, computere mv., selv om dette potentielt udvider kredsen af personer, der er forpligtet til at betale den.

- 2) Artikel 370 i direktiv 2006/112, sammenholdt med bilag X, del A, nr. 2), i dette direktiv,

skal fortolkes således, at

den finder anvendelse på pålæggelsen af afgift af offentlige radio- og fjernsynsforetagenders virksomhed, der finansieres ved en lovbestemt afgift, som opkræves af indehavere af apparater, der kan modtage de programmer, som disse foretagender udsender, når reguleringen af denne afgift efter den 1. januar 1978 er blevet ændret på en sådan måde, at en mindre del af afgiftsindtægterne kan anvendes til at finansiere andre enheders virksomhed end offentlige radio- og fjernsynsforetagenders.«